

**ВИБИРАЙМОСЯ
ЗІ СМІТТЄВИХ ДЖУНГЛІВ**

ЗМІСТ ПРОЕКТУ

Проект «Вибираймося зі сміттєвих джунглів» орієнтований на просвітницьку та практичну роботу, спрямовану на формування відповідального ставлення до проблеми сортування сміття та розвиток екологічної культури школярів.

ВСТУП

Актуальність розробки та впровадження проекту. Проблема відходів, їх сортування та переробки є актуальною для України. Уже сьогодні стає зрозуміло, що це питання не лише чистоти й порядку, а питання екологічної безпеки. Якщо в середньому кожен українець викидає в день 1-2 кг сміття, а щорічно накопичується – 12 млн. тонн, які займаються 260 тис. гектарів, то що нас чекає в майбутньому, якщо ми зволікатимемо й не будемо діяти зараз?

У зв'язку зі збільшенням випуску продукції, яка, потрапляючи у природне середовище, не розкладається впродовж сотень років (алюмінієві банки, пластикові упаковки тощо) гостро стоїть проблема сортування та переробки сміття. В Україні є пункти прийому пластикових та скляних пляшок і банок, але цього недостатньо, якщо не мати базових знань і, що головне, не мати потреби, звички та розуміння всієї важливості цієї проблеми.

Починати роботу з розвитку екологічної свідомості потрібно з дитячого віку. Ефективним кроком до рішення проблеми є запровадження у навчальних закладах обов'язкової системи сортування сміття.

У домашніх умовах проблема сортування сміття і його подальшої переробки майже не обговорюється (виключенням є сім'ї, у яких вихованням дітей (чи допомогою у вихованні дітей) займаються бабусі й дідусі, які звикли збирати макулатуру та скляні пляшки й відносити до пунктів прийому). Тому, зважаючи на специфіку сьогоденного виробництва, з одного боку, й низький рівень екологічної культури, – з іншого, вважаємо, що проблема є нагальною, і школа обов'язково має навчати сортувати сміття та створювати сприятливе середовище для розвитку екологічної свідомості та культури.

Мета проекту – проведення інформаційної та практичної роботи, спрямованої на розвиток екологічної культури й залучення до сортування сміття персоналу школи, вчителів та учнів.

Завдання проекту:

1. Створити та розповсюдити інструкцію з сортування сміття у школі та вдома.
2. Розробити серію тренінгів для персоналу школи, вчителів та учнів про способи сортування сміття.
3. Провести просвітницькі тренінги «Вибираймося зі сміттєвих джунглів».
4. Впровадити проект у міській школі. Лозунг проекту «Мінімум затрат – максимум користі для школи».

Бенефіціари:

1. *Прямі бенефіціари проекту:* персонал школи, що відповідає за чистоту; учителі та учні.
2. *Непрямі бенефіціари проекту:* члени сімей шкільних працівників та учнів.

Ресурси:

людські – 3 вчителі-волонтери, 20 членів екологічного гуртка;

інформаційні – шкільний сайт;

матеріальні - контейнери для сміття (17 контейнерів загальною вартістю 6200 грн.); *джерела фінансування:* благодійні кошти та дохід, який школа буде отримувати від сортування і подальшої здачі вторинної сировини.

Упровадження проекту: впродовж 2018-2019 навчального року (просвітницька робота – вересень 2018 р., практична робота – жовтень-травень 2018-2019 н.р.).

Основні етапи впровадження. Пропонуємо 3 дієвих кроки з упровадження системи сортування сміття в школі.

Крок 1. *Інформаційний Free Choice.*

Крок 2. *Проведення практичних тренінгів із сортування сміття.*

Крок 3. *Організація простору школи для сортування сміття. Залучення до сортування сміття персоналу школи, вчителів та учнів.*

Пояснимо як ми бачимо реалізацію кожного кроку.

Крок 1. Інформаційний *Free Choice* (3-14 вересня 2018 р.).

Привернення уваги до проблеми: створення інформаційних буклетів, інструкцій з сортування сміття, поширення матеріалів.

Плануємо починати просвітницьку діяльність із сортування сміття з початкових класів, адже головною особистісною характеристикою молодшого школяра є прийняття, а в межах роботи проекту – прийняття нового, мало знайомого й не дослідженого ними самими, але важливого та суспільно-корисного.

Крок 2. Проведення практичних тренінгів із сортування сміття (17-28 вересня 2018 р.).

Орієнтовна тематика тренінгів:

«Мистецтво» сортування сміття.
Як сортують сміття школярі Німеччини та Австрії.
Гроші зі сміття – це реально!
«Принцип трьох R»: Reduce, Reuse, Recycle.
Подаруй друге життя відходам: upcycling – творче використання сміття.

Передбачається проведення тренінгів серед:

- персоналу школи, який відповідає за чистоту;
- вчителів школи, класних керівників;
- учнів школи, починаючи з початкових класів.

Форми проведення тренінгів: рольова гра, мозковий штурм, презентація, аналіз ситуаційних вправ, міні-лекції з практичним закріпленням.

Крок 3. Організація простору школи для сортування сміття (вересень 2018 р.).

Цей крок є дуже важливим, адже без нього всі зусилля будуть даремні.

Проаналізувавши особливості відходів, які накопичуються в школах, пропонуємо сортувати сміття на 3 категорії, відповідно й 3 контейнери для сміття: папір, пластик, органічні відходи (залишки фруктів тощо). У нашій

загальноосвітній міській школі 4 туалетних кімнат для хлопців та 4 – для дівчат. Для кожної з 8 туалетних кімнат потрібно по 3 контейнери для сміття об'ємом 50 літрів. Вартість одного контейнера – 400 грн.

Окремо має сортуватися сміття у шкільній їдальні. Тут варто розділити сміття на 5 категорій: органіка, скло, метал, папір, пластик. Відповідно 5 контейнерів для сміття об'ємом 90 літрів. Вартість одного контейнера – 600 грн.

Отже, всього потрібно 29 контейнерів. Враховуючи те, що 12 контейнерів у школі є до початку реалізації проекту, потрібно докупити 17 контейнерів загальною вартістю 6200 грн. ($8 \times 400 = 3200$ грн., $5 \times 600 = 3000$ грн.).

Залучення до сортування сміття персоналу школи, вчителів та учнів (жовтень-травень 2018-2019 н.р.).

Члени екологічного гуртка під керівництвом вчителів-волонтерів залучатимуть до сортування сміття учнів школи, систематично здійснюватимуть моніторинг та використовуватимуть форум для обговорення проблем, які виникатимуть у процесі впровадження проекту.

Для персоналу школи особливий наголос робитиметься на тому, що коли школа буде отримувати дохід від сортування і подальшої здачі вторинної сировини, то ці кошти можна буде спрямувати на потреби школи – спортивний інвентар, додаткову літературу в бібліотеку тощо.

Організаційні моменти та перспективи. Реалізація проекту розрахована на роботу впродовж навчального року, починаючи з однієї школи, яка пізніше передасть естафету іншим, таким чином, щоб охопити всі школи міста. У подальшому в якості волонтерів залучатимуться вчителі та учні школи, в якій система роботи в межах проекту була попередньо впроваджена. Передбачається, що така організація роботи буде дієвою, адже кожна школа зможе поділитися власним досвідом, вказати на проблеми, які виникли в процесі, та на шляхи їх розв'язання. За таких умов зростатиме й мотивація, адже спрацюватиме здорова змагальність і прагнення до першості.

Рівень реалізованості: спроектований.

Очікувані результати проекту:

1. Запровадження в школі обов'язкової системи сортування сміття.
2. Розвиток екологічної культури та зміна ставлення школярів до проблеми сортування сміття.

Методи і технології проекту: структурна профілактика (первинна – інформування і вправління; вторинна – системна робота, спрямована на вирішення проблеми).

Список використаних джерел

1. Безпалько О. В. Соціальне проектування. Навчальний посібник / О. В. Безпалько. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. – 127 с.
2. Єрмаков І. Г. На шляху до школи життєвої компетентності: проектний підхід / І. Г. Єрмаков // Метод проектів: традиції, життєві результати. – К.: Департамент, 2003. – С. 15-29.
3. Іщенко В. А. Способи поводження з твердими побутовими відходами у містах України / В. А. Іщенко // Екологічна безпека та природокористування. – 2015. – № 2 (18). – С. 21-30.
4. Про відходи: Закон України від 5 березня 1998 р. № 187/98-ВР, чинний, поточна редакція від 18.12.2017, підстава 2059-19 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ, чинний, поточна редакція від 12.04.2018, підстава 2354-19 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
6. Соціальна робота: технологічний аспект. Навчальний посібник / За ред. А. Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.